

LANDELIJKE PRIMEUR VOOR ROC FRIESE POORT

Circulaire jas voor de opleiding Uniformberoepen in Leeuwarden

Hoofd facilitair beleid Jaap van Bruggen is trots op het nieuwe gebouw van de opleiding Uniformberoepen: "We waren drie jaar geleden nog pioniers op het gebied van circulair denken. Nu zijn we alweer een stuk verder want de ontwikkelingen gaan snel. Het nieuwe onderkomen biedt ruimte aan 800 studenten, is circulair gebouwd en ook 100% energieneutraal."

An tafel zitten naast Jaap van Bruggen ook procesbegeleider Hidde Benedictus van ICSadviseurs en architect Harm Tigchelaar van Wind architecten en nu architect-directeur bij JOUS architecten. Jaap over de bijzondere status van deze opleiding: "Onze studenten worden voor specifieke beroepen opgeleid zoals particulier beveiliging, handhaver Toezicht en Veiligheid met de mogelijkheid om door te stromen naar de Politie. Ook word je hier opgeleid voor een baan bij Defensie, als soldaat, korporaal of onderofficier, gecombineerd met een vak in de techniek, logistiek, ICT of zorg. Voor iedere vakrichting krijgen onze studenten een volwaardig mbo-diploma en

onze docenten komen vaak uit de branche, zoals de politie of het leger. Het is dan ook een school waar je vooral veel uniformen ziet." Hidde: "De uniformberoepen zaten op verschillende plekken in Leeuwarden, die deels technisch en functioneel verouderd waren. Het samenbrengen op één locatie was een behoorlijke uitdaging, omdat het DNA van elke opleiding anders is, ook al gaat het om beroepen met een uniform. Een beveiliging wil graag onderdeel van de wijk zijn, om die verbinding te maken, terwijl een soldaat in opleiding juist ruimte wil en meer naar binnen is gericht. Bovendien krijgt een wijk een opleiding waarbij je elke dag veel mensen in uniform ziet; dat moet passen." ▶

"Belangrijk is dat je bij elke keuze afweegt wat het functionele effect is en wat het voor de milieubelasting betekent"

FUNCTIONEEL EN DUURZAAM

Jaap: "Je hebt twee invalshoeken om naar circulair te kijken: vanuit het functionele, waarbij het denken over het onderwijs centraal staat en vanuit het vastgoedbeleid, waarbij we onze ambities rond duurzaamheid in elk project willen verbeteren. In 2015 is ons Zorg en Welzijn gebouw op de campus in Drachten als *Breeam Excellent* gewaardeerd. Dit gebouw is een next step, waarbij we energieneutraal en circulair wilden bouwen. Breeam was als methode te dogmatisch en teveel een keurslijf; we wilden meer zelf bepalen. Zo scoort Breeam op materialen, maar niet op milieubelasting; het maakt niet uit of je een efficiënt gebouw van 3.700 m² neerzet of een gebouw van 10.000 m² met een te lage bezetting. Breeam kijkt wel naar hoeveel kilometers vrachtwagens met materialen moeten aanrijden, maar de kern is of je die meters wel moet bouwen. Er is geen 100% circulair gebouw; maar je kunt het proces wel zo circulair mogelijk inrichten. Belangrijk is dat je bij elke keuze afweegt wat het functionele effect is en wat het voor de milieubelasting betekent, of er een alternatief is en of er een hergebruikmogelijkheid voor het materiaal is."

TOETSEN EN VASTLEGGEN

Harm knikt: "Je ontwerpt vanuit een circulair perspectief, waarbij je kijkt of je bestaande onderdelen in het gebouw kunt gebruiken. Er zijn veel platforms waar je materialen kunt inkopen, maar vaak loop je tegen regelgeving aan rond aspecten als brandveiligheid of akoestiek. Veel deuren die via marktplaats worden aangeboden hebben niet de juiste maten en gebruikte panelen hebben niet altijd de goede akoestische waarde. We hebben dus vooral een school gemaakt die in de toekomst her te gebruiken is, waarbij je niet ervaart dat hij circulair is. Het oogt als een nieuwe school. Als beeldrager voor circulair bouwen hebben

we een fietsenstalling gemaakt die volledig circulair is en opgebouwd is uit de oude delen van een verbrand VOC-schip uit de 17^e eeuw."

CIRCULAIR LUKT NIET OVERAL

Jaap: "In 2015 was er geen enkel referentiekader voorhanden. We hadden wel functionele eisen, maar in de technische uitwerking was er weinig. Circulair denken betekent ook dat je dingen weglaat. Zo hebben we hier geen behang aangebracht en de houten delen niet gecoat, ook al tast je daarmee het beeld aan. Het is ook mooi om het staalskelet met veel houttoepassing te tonen. Zo hebben we ook over de verbindingen nagedacht; circulair betekent kiezen voor een droog systeem zonder kit en pur met een zo laag mogelijke milieubelasting. Dat lukt niet overal; in het sportdeel met kleedruimtes zijn de bouwmethoden nog niet zover dat je dat op een droge manier kunt doen. Zo is de vloerbedekking gewoon geplakt, maar heeft Forbo wel actief meegedacht over de exploitatie en de milieuaspecten. De akoestische wand in de sporthal is van gemalen petflessen gemaakt, maar is in de toekomst niet meer her te gebruiken. Die afweging tussen functioneel en circulair moet je elke keer weer opnieuw maken." Hidde vult aan: "De circulariteitsprestatie gebouwen (CPG) is hier getest ontwikkeld als afgeleide van de GPR. De GPR Gebouw assessoren mochten het hier testen in ruil voor een certificaat voor het gebouw en het proces." Jaap knikt: "Uiteindelijk doen we het voor het welbevinden van de docenten en studenten. Over 50 jaar moeten mensen met deze gebouwen verder en daarom denken we nu na over her te gebruiken materialen. Dit gebouw kan één op één uit elkaar gehaald worden. Die waarde is maatschappelijk- en niet euro gedreven. Op de website wijbouwencirculair.frl zie je welke bedrijven circulair hebben meegewerkt."

PROJECTINFORMATIE

Project

Nieuwbouw school voor Uniformberoepen
in Leeuwarden

Oprachtgever

ROC Friese Poort

Adviseur

ICSadviseurs

Architect

Wind Architecten Adviseurs, projectarchitect

Harm Tigchelaar (nu JOUS architecten)

Aannemer

Friso Bouwgroep

BVO

5.400 m²

Stichtingskosten

€ 1.700 per m², inclusief btw

Ingebruikname

oktober 2017

Tips voor circulaire opdrachtgevers:

- Leg vooraf een ambitie en een prestatie neer.
- Maak gebruik van kennis van de verschillende partners.
- Selecteer leveranciers die open minded zijn.
- Kies niet voor window-dressing maar redeneer vanuit de milieubelasting in de toekomst.
- Zorg dat de (lokale) overheid jouw ambitie overneemt.
- Verbind de initiële kosten en exploitatiekosten met elkaar; anders zit je met de handen op de rug te vechten.
- Neem op voorhand de tijd om naar hergebruik van bestaande materialen te kijken, waardoor je toekomstwaarde creëert.
- Houd als team een open mind tijdens het proces en zie het bestek niet als zaligmakend.
- Besteed aandacht aan de selectie van de leden van het team; goed samenwerken vanuit dezelfde ambitie is een voorwaarde.
- Laat voldoende ruimte in het technisch programma om te kunnen ontdekken.

ZICHTBARE BINNENWERELD

Harm over het ontwerp: “Het gebouw straalt gezag uit, maar omarmt je ook bij binnenkomst. Dat past bij de identiteit van de Uniformopleidingen: ik ben de baas, maar wil me graag met je verbinden. Het programma van eisen was daarom geënt op het contextrijk leren, waarbij het versterken van de identiteit centraal staat naast de verbinding met de omgeving. Bijzonder is nog dat we in een krachtwijk liggen waar behoefte is aan uniformen, maar ook een natuurlijke weerstand bestaat. We moesten in het ontwerp het spanningsveld tussen geslotenheid en verbinding oplossen. Is het gebouw een fort met wachttorens of een transparant en open gebouw dat je uitnodigt? Als trigger naar de opdrachtgever hebben we de gesloten veste naast een vissenkomp gezet. We hebben een mix van beide als uitgangspunt genomen; we hebben een compact gebouw

met inkepingen gemaakt, waarbij we met het licht en de zon hebben gespeeld. Binnen de veste hebben we een zichtbare binnenwereld gecreëerd, waarbij we uit het volume vier schoolpleinen hebben gesneden die elkaar in het hart van het gebouw raken en functioneel goed passen met een entreeplein, een sportplein, een logistiek plein en een pauzeplein. Door die uitsneden in het gebouw hebben we het gebouw functioneel kunnen inrichten; het restaurant ligt aan de parkzijde, sport en onderwijs aan de koele noordkant en het logistiek centrum op een plek waar de wijk er het minst zicht op heeft. Binnen hangen 24 schildjes met een QR-code; wanneer je je mobiel ervoor houdt krijg je het circulaire verhaal.”

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Hidde Benedictus van ICSadviseurs: hidde.benedictus@icsadviseurs.nl.